

Græspleje uden hjælp af kemi

Optimal pleje skal sikre gode sports- og brugsplæner uden brug af pesticider

Af fagkonsulent, landskabsarkitekt Anne Fischer Stausholm

Der er stor velvilje fra brugere og fagfolk til at undgå pesticider og acceptere et ændret udtryk på plæner og sportsarealer. Derimod er erfaringerne i praksis meget begrænsede. Det kunne man konkludere på Forskningscentret for Skov & Landskabs nyligt afholdte arrangement om miljøvenlig græspleje hvor det også blev understreget at den mest miljøvenlige form for ukrudtsbekæmpelse er at styrke græssets konkurrenceevne.

Fra politisk side er sigtet et totalt forbud mod brug af pesticider på offentlige og private områder der ikke er produktionsarealer. Principielt skal det offentlige forbrug af pesticider udfases inden fem år. Mange kommuner har allerede indført et forbud mod pesticider. Forbudene er en historie med omvendt fortegn hvor skibet sættes i søen før man lærer at sejle. Men det er også historien om forbud der ikke støder på modstand takket være fund af sprøjterester i grundvandet og skrækscenarier der har bevirket en bred opbakning fra befolkningen.

Giver forbudene problemer? Ja. Er problemerne uløselige? Nej. Men de kræver en indsats både fra brugere såvel som fagfolk. Plejeplaner-

ne skal revideres, kvalitetskravene præciseres og ressourceudnyttelsen kontrolleres bedre. Men det ser ikke ud til at der er behov for at omlægge baner når der ikke bruges pesticider og ukrudtstrykket stiger.

Brugerne skal informeres

Brugerne skal lære at se grønne arealer på en anden måde. Der findes stor good-will hos brugerne overfor ændringer til gavn for miljøet, men det er vigtigt at de informeres om mål og midler.

Dansk Idræts-forbund (DIF) har vedtaget et miljøkodeks om at bruge naturen på en fornuftig måde. Et af midlerne er at spillere og ledere bliver mere bevidste om hvor de kan yde en indsats i deres idrætsudøvelse. Så de selv kan tage et medansvar. Til gengæld er der også krav om at forvalterne skal sikre idrættens udfoldelsesmuligheder.

Poul Frederiksen, Dansk Boldspil Unions repræsentant i DIF's græsgruppe formulerer hovedudfordringerne således: "Vi skal have viden helt ud til de aktive. Det skal være nemt for den aktive at optræde miljøvenligt. Og vi skal opmuntres til at blive ved og gå videre ved selv at kunne se resultaterne".

I Ålborg Kommune førte et konstant fald i ressourcerne siden 80'erne til at de grønne områder fik et udseende som hverken brugere eller forvaltere syntes om, fortalte Hans Tophøj fra kommunen. Man etablerede derfor en systematisk brugerkontakt der førte til et egentligt samarbejde mellem bruger og forvaltning hvor hver sides vilkår og ønsker præciseres til bl.a. spillekrav og økonomi. Samarbejdet har også været givtigt i forbindelse med et pesticidstop og har givet mere tilfredse brugere, bedre anlæg og en bedre udnyttelse af ressourcerne.

At stoppe med pesticiderne kræver generelt at brugerne er mere fleksible. De skal være indstillet på at klippehøjder kan variere, at urtevegetationen kan blive mere udbredt og at banen kan se lidt anderledes ud og at de skal bruge hele spillefladen med jævn intensitet og derfor tit skal flytte mål. Men brugsegen-skaberne påvirkes ikke.

Med naturens forudsætninger

Fagfolk skal arbejde mere med og ikke mod de naturgivne forudsætninger. På mange måder har brugen af pesticider slækket på kravene til en faglig dygtighed. Mange

PRISEN	Kr./m ² / behandling	Antal behand- linger pr. år.
Klipning med cylinderklipper	0,02-0,05	25
Klipning med rotorklipper	0,03-0,06	25
Vertikalskæring incl. opsamling	0,10-0,40	1
Fjernelse af vertikalfald	0,08-0,12	1
Topdressing med 10 m ³ (excl. materialer)	0,40-0,80	1
Levering af 10 m ³ topdressingsand	0,08-0,12	1
Afretning med slæbenet	0,05-0,10	2
Eftersåning incl. 1 kg græsfrø/m ²	0,80-1,25	1
Jordløsning 25-30 cm dybde excl. topdressing	1,00-2,00	ca. hver 4.-5. år
Topdressing med 100 m ³ excl. materialer	0,80-1,50	ca. hver 4.-5. år
Topdressing med 100 m ³ topdressingsand	0,80-1,20	ca. hver 4.-5. år
Afretning med slæbenet (2 gange)	0,80-0,15	ca. hver 4.-5. år

Oversigten er fra 'Håndbog i pesticidfri ukrudtsbekæmpelse' udgivet af Kommunernes Landsforening 1998. Priserne vedrører kun sportsplæner som var den eneste plænetype kommuner og entreprenører angav tal for.

PLEJEINDSATSER I EN PLEJEPLAN

- Udbringning af gødning bør af miljø- og vækstmæssige årsager fordeles over 4-5 tilførsler i løbet af vækstsæsonen. Det giver en bedre gødningsudnyttelse, jævnere græsvækst og mindre risiko for udvaskning. Gødningsplaner bør være baseret på jordbundsanalyser.
- Den klippehøjde der sikrer græsset optimal vækst, er højere end den brugergruppen ønsker, men mindre bladmasse hæmmer græssets vitalitet. En klippehøjde på 3,5-4,5 cm er ønskværdig. Ofte ligger klippehøjden på 3,0-3,5 cm og idrætten ønsker tit en højde på 2,0-2,8 cm. Ved hver klipning bør der højst fjernes 35-40 % af bladlængden.
- Vertikalskæring er nødvendig ved pesticidfri græspleje fordi det tykke filtag der samles i bunden af græstæppet efterhånden vil få græsset til at forsvinde og give basis for at urter kan spire frem. Når filtaget fjernes, kommer der lys og luft til græsset, som bliver tættere. Vertikalskæring udføres bedst når græsset er i god vækst.
- Når der ikke bruges kemikalier, er det så meget desto vigtigere at banen er tæt græsbevokset, så ukrudtsfrø ikke kan spire og etablere sig. Principielt bør der eftersås så snart der ses bare pletter.
- Topdressing skal holde græsarealet jævnt, beskytte græssets vækstpunkter og sikre fremspiringen af græsfrø ved eftersåning.
- Græsflader der bruges intensivt fra tidligt forår til sent efterår, vil ofte vise tegn på en komprimering i de øverste 5-6 cm. Det hæmmer vandgennemtrængelighed og luftskifte. En dybdeluftning af banen kan afhjælpe disse forhold. Er banerne meget komprimerede kan en jordløsning med specialmaskine (f.eks. 'Verti-drain') være en løsning.
- De enkelte plejeindsatser bør indgå i en samlet plan for plejen sammen med en afvejning af behovet for hyppigheden af de enkelte tiltag.

problemer har hidtil kunnet løses nemt og billigt af kemikalievejen.

Under alle omstændigheder skal rivaltningens plejeplaner revideres. De bør ud fra en tilstandsvurdering passes den pesticidfri pleje og sigte mod en optimal pleje der giver græsset optimale vækstbetingelser. Det er nemlig den bedste måde at bekæmpe ukrudtet på. En langsigtet vurdering af plejebøvet er vigtig,

ikke mindst fordi der går en årrække før der er opnået en balance efter mange års brug af kemikalier.

Optimal pleje kan desværre næppe forenes helt med de offentlige budgetter. Forskningscentret for Skov & Landskab skønner at der i gennemsnit er en merudgift på 5.000 kr. pr. bane pr. år ved at overgå til pesticidfri pleje. Der er derfor behov for en bedre viden om hvordan man

effektivt kan pleje optimalt. Eller med andre ord: Hvordan maskinerne kan hjælpe os mere, for det er utopi at tro at den dyre manuelle indsats vil blive væsentligt forøget.

Forskningscentret for Skov & Landskab har i samarbejde med en række kommuner iværksat undersøgelser af maskiner beregnet til ukrudtbekæmpelse på boldbaner og plæner. Undersøgelsen, der støttes af Kulturministeriet, Dansk Boldspil Union, DIF og Dansk Golfunion, foregår over hele landet i samarbejde med forskellige kommuner og golfklubber. I alt foretages der undersøgelser på 80 fodboldbaner og 52 forsøgspareller på 4 golfbaner. Undersøgelsen slutes i november 1998 og resultaterne forventes offentliggjort i marts 1999.

Ændrede planlægningsvilkår og arbejdsrutiner og generelt større effektivitet kan også være med til at sikre en optimal pleje og samme kvalitetsniveau uden at udgifterne øges. Det satser man på i Odense Kommune, hvor entreprenører, der udfører opgaver for kommunen, skal kvalitetssikre deres ydelser. □

For yderligere information kan henvises til "Håndbog i pesticidfri ukrudtbekæmpelse" udgivet af Kommunernes Landsforening.

